

Joaquim ESPINÓS, Antoni MAESTRE, Isabel MARCILLAS (ed.)
La biografia a examen
Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat («Textos i Estudis de Cultura Catalana» 197), 2015.

L'interès per la biografia ha revifat amb el prestigi del memorialisme d'ençà de la segona meitat del segle XX. El Grup de Recerca de Literatura Contemporània de la Universitat d'Alacant, promotor d'actes i treballs especialitzats en la literatura del jo, ha impulsat aquesta vegada un volum col·lectiu al voltant de la biografia en català, juntament amb *Aproximació a l'altre: biografies, semblances i retrats*. Els articles reunits a *La biografia a examen* descriuen en conjunt el triangle que dibuixen biografia, biografat i biògraf en el marc de la història i la crítica literàries.

Els editors presenten el recull en dues seccions. La primera, «Aproximacions biogràfiques», s'ocupa d'autors dels anys vint i trenta. S'obre amb un article de J. Amat sobre la recepció i el debat en la premsa cultural catalana entorn de la *nova biografia*, una via renovadora que acostava història i literatura. Evidencia, però, un problema de base: no era un gènere consolidat a la Península. Segueix un treball de F. Ripoll sobre la dimensió identitària del gènere, entès com una eina de cohesió cultural que en àmbit català s'ha promogut des de principi del segle XX en favor de la normalització. A continuació, F. Masdéu examina els continguts biogràfics i autobiogràfics d'*Els singulars anecdòtics* de Plàcid Vidal, i Eberenz-Greoles analitza *Vida i miracles de Josep Pijoan* de J. Pla i els episodis significatius de la vida del biografat. D. Madrenas i J. M. Ribera estudien la faceta retratística de C. Sindreu en *La klaxon i el camí*, de referència per documentar opcions narratives de l'avantguarda i que conté la més explícita sèrie de retrats literaris de Sindreu. Tot seguit, J. Camps estudia els reportatges novel·lats de Domènec de Bellmunt a *Figures de Catalunya i Homes de la terra*, que reuneixen retrats de personalitats rellevants de la Catalunya republicana.

Segueix l'article de M. Llopis, una revisió de les evocacions de D. Guansé i J. Oliver en memòria de Trabal, que en transmeten una imatge esbiaixada fins al qüestionament de la seva proposta literària. C. Cabrera descriu entrevistes a personatges polítics de Baltasar Porcel, i V. Vidal revisa les biografies de tres folkloristes valencians –Martí i Gadea, Martínez i Martínez i Sanchis-Guarner– i en valora l'aportació a l'estudi de l'etnopoètica. Els articles de M. V. Navas i J. A. García s'ocupen d'autors veïns. El primer descriu el diàleg epistolar de J. Dantas amb V. Victorino, que convida a rellegir el retrat intel·lectual de la poeta des del mestratge del seu interlocutor. El segon analitza la biografia «autoritzada» de R. Piñeiro feta pel seu deixeble C. Casares, dues peces clau en el desenvolupament cultural gallec.

L'interès per la biografia ha buscat l'exemplaritat de l'escriptor i s'ha convertit en una ampliació de l'obra en la seva imatge. Així, s'ha entès com un relat en si mateixa, mentre l'obra s'ha entès com un testimoni de la interioritat de l'autor restituïble per l'acte de la lectura. Autor i obra, doncs, són correlats i no instàncies separades. Els articles de M. Cantero i A. Pérez reflexionen entorn de la noció d'«escriptor imaginari», instituït per un cicle d'ideació entre la crítica, l'autor i el lector. En aquest relat l'escriptor hi suma, a més, una «postura autorial», les actituds públiques que donen continuïtat a la seva imatge i el repertori de ficcions biogràfiques que la legitimen. Tanca la primera part del volum l'article de J. Besa sobre l'analogia, vista com una tècnica pròpia del retrat.

La segona part, «Hibridacions interdisciplinars», conté treballs que exploren la connexió de la biografia amb altres gèneres. Al primer, E. Balaguer descriu el retrat literari en relació amb el pictòric com l'aproximació des de la materialitat, el coneixement racional i emotiu que sintetitza una imatge instantània i parcial. En aquest procés, el retratista s'exterioritza, com a *Homenots*, on Pla va formular aspectes de la seva pròpia poètica. E. Correcher revisa textos en què Foix rememora la relació amb Miró, en especial les proses de *Quatre colors aparien el món*, una biografia amb formes d'(auto)representació. R. Salvo comenta el cas de J. Iglésies del Marquet, que amb el collage i la postal va desenvolupar un relat autobiogràfic des d'un codi pictòric propi, i P. Arnau analitza l'auge de webs de literatura posant l'èmfasi en els models museístics i centrant-se en la lectura de l'hipertext com un instrument innovador en els nous espais de difusió. Tot seguit, J. Silvestre analitza les biografies fetes per Ferran Torrent, que podem considerar alhora una autobiografia indirecta.

Els darrers articles descriuen les empremtes biogràfiques visibles en altres gèneres literaris. M. J. Francés examina entrevistes a Josep Lozano, paratextos plens d'informació sobre l'obra i la postura cultural de l'autor. C. Bonnín fa una lectura d'*Una arcàdia feliç*, de Miquel López Crespí, escrita com una autobiografia novel·lada de Llorenç Villalonga, i M. A. Herrero estudia els mecanismes de creació de nissagues fictícies i l'ús de tècniques del memorialisme en les novel·les de V. J. Escartí. Per últim, A. Montferrer descriu el recurs de l'insult en la poesia d'Estellés i defineix el *biografema* o instantània biogràfica de Barthes com el prototip de representació de la realitat en el vers estellesià. Completa el volum un annex de L. Soldevila amb material estadístic i les biografies aparegudes entre 1950 i 2013.

Aplegats sota el signe del biografisme, els textos i les personalitats estudiats mostren la important producció i l'esforç per promoure el gènere en català. Com assenyalen els editors a la nota preliminar, però, manca un públic de biografies consolidat, situació a què s'aparia la desatenció editorial i la manca del biògraf professional. El present volum ens convida a una relectura del triangle biogràfic que apuntàvem al principi i posa de manifest les mancances i les virtuts d'aquest camp de possibilitats immenses en l'àmbit català.

Arnau Vives Piñas
Universitat de Barcelona